

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

สหกิจศึกษาเป็นระบบการศึกษาที่เน้นประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานจริงในองค์กรผู้ใช้บัณฑิต (Work-based Learning) ซึ่งพัฒนาขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษามีปัญหาด้านประสิทธิภาพการสอนนักศึกษาที่มีทักษะทางวิชาชีพต่ำ สหกิจศึกษาเป็นการศึกษาที่บูรณาการการเรียนรู้ในสถานศึกษากับการให้นักศึกษาไปปฏิบัติงานจริงเต็มเวลา นักศึกษาได้ทำงานตรงตามสาขาวิชาชีพ สหกิจศึกษาจะเป็นแนวทางหนึ่งที่มีส่วนเสริมในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ภาครัฐ ภาคองค์กรผู้ใช้บัณฑิต และภาคการศึกษา เป็นการเรียนรู้ร่วมกัน ในการพัฒนาความรู้ ความสามารถแต่ละฝ่ายจึงมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการลงทุนทางการศึกษาและต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ลดความสูญเปล่าอันเนื่องมาจากการไม่มีงานทำของบัณฑิต เพิ่มความสามารถในการทำงานของบัณฑิตซึ่งตอบสนองต่อความต้องการขององค์กรผู้ใช้บัณฑิต และสร้างความเชื่อถือในการลงทุน

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ บพิตรพิมุขจักรวรรดิ ได้มีนโยบายที่จะจัดให้มีการฝึกงานของนักศึกษาในรูปแบบสหกิจศึกษาขึ้นในปีการศึกษา 2554 ซึ่งแต่เดิมนั้นได้มีเฉพาะการให้นักศึกษาฝึกงานตามหลักสูตรเท่านั้น โดยมีระยะเวลาในการฝึกงานไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมง และจัดให้นักศึกษาได้ฝึกงานในภาคฤดูร้อนเท่านั้น แต่งานสหกิจศึกษานั้นจัดให้นักศึกษาได้เข้าทำงานกับสถานประกอบการเสมือนเป็นพนักงานจริง และมีระยะเวลาในการทำงานไม่น้อยกว่า 1 ภาคการศึกษา ซึ่งนักศึกษาจะต้องใช้ความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ มากยิ่งขึ้นในการเข้าร่วมงานและจะต้องแสดงผลงานให้เป็นที่ประจักษ์แก่สถานประกอบการ

ในแต่ละปีการศึกษาคณะบริหารธุรกิจ ได้ส่งนักศึกษาจำนวนมากไปฝึกงานในสถานประกอบการหลาย ๆ แห่งซึ่งได้รับทั้งคำชื่นชมและคำตำหนิจากผู้ควบคุมการฝึกงานของนักศึกษา ทำให้ผู้ที่รับผิดชอบการฝึกงานของนักศึกษาในแต่ละปีการศึกษา จะต้องคอยประสานงานกับสถานประกอบการอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาให้กับนักศึกษาได้อย่างรวดเร็ว แต่ถ้านับเป็นการฝึกงานในลักษณะสหกิจศึกษาแล้ว อาจจะมีปัญหาที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้น และจะทำให้ส่งผลในทางเสื่อมเสียแก่คณะและมหาวิทยาลัยได้

จากเหตุผลดังกล่าวทางฝ่ายวิชาการและกิจการนักศึกษา โดยผู้รับผิดชอบการฝึกงานของนักศึกษาได้สังเกตเห็นปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จึงได้ทำโครงการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของนักศึกษาฝึกงานโครงการสหกิจศึกษา ตามความต้องการของสถานประกอบการ ขึ้นเพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักศึกษาและความต้องการเข้าร่วมเป็นสหกิจ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการอบรมเตรียมความพร้อมก่อนนักศึกษาออกฝึกงานจริง

2. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของนักศึกษาฝึกงานโครงการสหกิจศึกษา ตามความต้องการของสถานประกอบการ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกงานที่สถานประกอบการต้องการ
2. เพื่อศึกษาความต้องการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาของสถานประกอบการ

3. ขอบเขตการวิจัย

1. เนื้อหาการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาด้าน ความรู้ด้านวิชาการและวิชาชีพ ทักษะการใช้เครื่องมือสำนักงาน บุคลิกภาพ การควบคุมอารมณ์ การเข้าสังคม คุณธรรมจริยธรรม จิตสาธารณะของนักศึกษา และความต้องการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาของสถานประกอบการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

สถานประกอบการโดยมีผู้ควบคุมการฝึกงานนักศึกษาในสถานประกอบการที่รับนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจเข้าฝึกงานในปีการศึกษา 2553 เป็นตัวแทนในการให้ข้อมูล

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 461 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

- 1) เพศ แบ่งเป็น
 - (1) ชาย
 - (2) หญิง

- 2) อายุ แบ่งเป็น
 - (1) ต่ำกว่า 35 ปี
 - (2) 35-45 ปี
 - (3) มากกว่า 45 ปี
- 3) ตำแหน่ง แบ่งเป็น
 - (1) พนักงานระดับปฏิบัติงาน
 - (2) หัวหน้างาน
 - (3) ผู้บริหาร
- 4) อายุการทำงาน แบ่งเป็น
 - (1) น้อยกว่า 5 ปี
 - (2) 5-10 ปี
 - (3) 11-15 ปี
 - (4) มากกว่า 15 ปี
- 5) ประเภทของหน่วยงาน แบ่งเป็น
 - (1) หน่วยงานราชการ
 - (2) หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ
 - (3) หน่วยงานเอกชน
 - (4) หน่วยงานประเภทอื่นๆ

3.2 ตัวแปรตาม

คุณลักษณะของนักศึกษาตามความต้องการของสถานประกอบการ

1. คุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่
2. คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน
3. คุณลักษณะส่วนบุคคล

4. ขอบเขตพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

สถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทั้งสถานประกอบการตามทำเนียบสถานประกอบการเดิมและสถานประกอบการใหม่

5. ขอบเขตด้านเวลาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2553 ถึง กันยายน 2554

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

สถานประกอบการ หมายถึง สถานประกอบการที่นักศึกษาไปฝึกงานออกไปฝึกปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2553

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ที่ออกไปฝึกงานในปีการศึกษา 2553

สหกิจศึกษา หมายถึง ระบบการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่นักศึกษาออกไปปฏิบัติงานจริงกับสถานประกอบการ สลับกับการเรียนในสถานศึกษาในช่วงระยะเวลาหนึ่งอย่างมีระบบ เพื่อหาประสบการณ์ โดยได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นระบบการศึกษาที่ผสมผสานการเรียนกับการปฏิบัติงาน

คุณลักษณะของนักศึกษา หมายถึง รายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน โดยแบ่งเป็นรายด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบหน้าที่ ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล

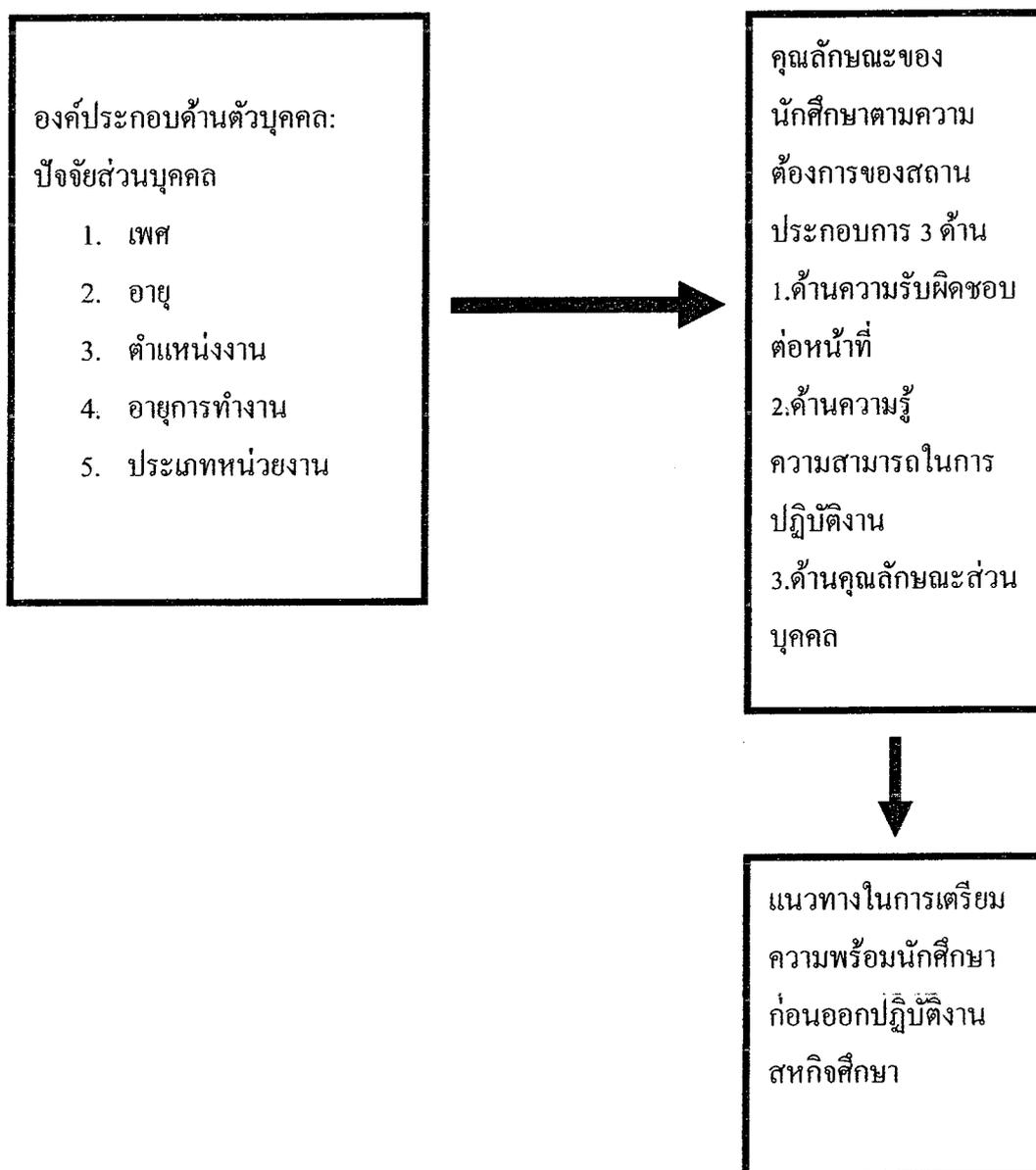
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ได้ทราบถึงความต้องการของสถานประกอบการเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกงานที่พึงประสงค์
2. ได้ทราบถึงความต้องการในการเข้าร่วม โครงการสหกิจของสถานประกอบการ
3. ได้จัดเตรียมการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมของคณะบริหารธุรกิจที่รับผิดชอบในการส่งนักศึกษาออกสู่สถานประกอบการตามโครงการสหกิจศึกษาในปีการศึกษา 2554
4. ได้มีการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาด้านการพัฒนาอาชีพ เสริมสร้างทักษะและประสบการณ์ให้พร้อมที่จะเข้าสู่ระบบการทำงาน
5. ได้เสริมประสบการณ์ทางด้านวิชาการ วิชาชีพและการพัฒนาตนเองแก่นักศึกษาในรูปแบบที่มีคุณค่าเหนือกว่าการฝึกงาน
6. สถานศึกษาได้รับโอกาสในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตจากสถานประกอบการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

7. ได้เกิดการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนที่ทันสมัยได้มาตรฐานและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้น

8. ได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานประกอบการและสถาบันอุดมศึกษา ผ่านนักศึกษาฝึกสหกิจศึกษาและอาจารย์นิเทศ ซึ่งจะเป็นการสานสัมพันธ์นำไปสู่ความร่วมมือสร้างประสบการณ์ในการฝึกสหกิจฯ แก่นักศึกษารุ่นต่อไป

การศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของนักศึกษาฝึกงาน โครงการสหกิจศึกษา ตามความต้องการของสถานประกอบการ มีกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย